№ 59 Ապրիլ 1 (13) 1881 Ապրիլ 1 (13) № 59

ՏԱՍՆԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

ՄՇԱԿ

Տարեկան գինը 10 րուբլ. կէս տարվանը 6 րուբլ. Առանձին համարները 5 կոպէկ.
Թղթակցութիւնները [illegible]
[illegible]
Тифлисъ. Редакція «Мшакъ»

Խմբագրատունը բաց է առաւօտեան 10—2 ժամ (Բացի կիրակի և տօն օրերից)
[illegible]
[illegible] 2 կոպէկ.

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Թիւրքաց կառավարութեան հրամանը.—ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ. Նամակ Ախալցխայից. Նամակ [illegible].—ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ. Թիւրքիա. [illegible].—ԽԱՌՆ ԼՈՒՐԵՐ.—ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ.—ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ.—ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ. Դաւիթ բէկ.

ԹԻՒՐՔԱՑ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԵԱՆ ՀՐԱՄԱՆԸ

Եթէ ուղիղ է այն լուրը, որ իբր թէ Թիւրքաց կառավարութիւնը հրամայել է հայերից զէնքեր խլել,—այդ կարգադրութիւնը կարող է մեծ անբաւականութիւններ յարուցանել Հայաստանում:

Թիւրքիան, երևում է, շատ է վախենում Յունաստանի հետ իր [illegible] պատերազմից: Այդ պատերազմի համար նա պէտք է յետ կանչէ իր բոլոր կանոնաւոր զօրքերը Հայաստանից, իսկ որովհետև Հայաստանը կը մնայ առանց զօրքերի և Թիւրքաց կառավարութիւնը վախենում է որ հայերը գուցէ մի օր և է շարժում կանեն, այդ պատճառով նա հրամայել է զինւորել բարբարոս քիւրդերին, որոնք յանուն պատերազմի ընթացքում Թիւրքաց կանոնաւոր զօրքերի տեղը կը բռնեն Հայաստանում, մի և նոյն ժամանակ, որպէս զի կատարելապէս ապահով լինի հայերի կողմից, Թիւրքիան հրամայել է նախապէս խլել բոլոր զէնքերը հայերի ձեռքից:

Այդ իմաստուն և մարդասէր կարգադրութիւնը Ն. Դրան կողմից, եթէ կատարվի, այն հետևանքը կունենայ, որ բարբարոս, արիւնարբու քիւրդերը, որոնք նշանակված են իբր թէ երկիրը պաշտպանելու համար, անխնայ կը կոտորեն Հայաստանի բոլոր հայերին: Այդ է ցանկանում, երևի, Ն. Դուռը:

Բայց միթէ հայերը, իրանց կողմից, այնքան անմիտ, այնքան [illegible] կը գտնվեն, որ կը հպատակվեն այդ կարգադրութեանը: Այդ տեսակ կարգադրութիւնը նշանակում է գայլերին պահապան կանգնեցնել ոչխարների վրա:

Հայերը եթէ զէնքեր ունեն, նրանք այդ զէնքերը կրում են ոչ թէ Թիւրքիայի դէմ ապստամբելու համար, որովհետև յայտնի է թէ հայը երբէք չէ ապստամբել և չէ ապստամբում ոչ մի կառավարութեան դէմ, այլ իրանց անձը և իրանց կայքը պաշտպանելու ավազակ քիւրդերի դէմ:

Հայերը, մեր կարծիքով, լսելով այդ տմարդի կարգադրութիւնը, կարող են իրանց առաջնորդների բերանով պատասխանել Թիւրքաց կառավարութեանը: «Մենք պատրաստ ենք յանձնել կառավարութեանը մեր ունեցած բոլոր զէնքերը, միայն այն պայմանով, որ կառավարութիւնը նախ զինաթափ անէ, անզէնս դարձնէ քիւրդերին, մեր արիւնարբու թշնամիներին: Թող առաջ զէնքերը խլէ քիւրդերից, այնուհետև մենք էլ մեր զէնքերը կը տանք:»

Ահա մեր կարծիքով, ինչ պէտք է պատասխանեն հայերը Ներսէսի, Խրիմեանի և Կ. Պօլսի ազգային ժողովի բերանով:

Գ. Ա.

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՆԱՄԱԿ ԱԽԱԼՑԽԱՅԻՑ

Մարտի 25-ին

Վերջին ժամանակները յաճախ գողութիւններ են պատահում մեր քաղաքում: Անցեալ 18-ին գիշերը հայ-կաթոլիկների թաղում երեք աղքատ այրի կանանց տներից բոլոր պղնձեղէնները գողացել են. իսկ 19-ին գիշերը հայ-գրիգորեաններից [illegible] Նշան եկեղեցու դուռը [illegible] են կամեցել, բայց չէ աջողվել. Այժմ կաթոլիկների թաղի բնակիչները պահապան են կանգնեցնում գիշերները ամեն մի փողոցում երկու-երկու հոգի. Ոստիկանութեան ուշքը դարձնում եմ այս երևոյթների վրա. Գիշերապահ զինուորները փոխանակ գիշերը [illegible] ննջելու, լաւ կանէին եթէ երբեմն հսկէին հեռաւոր և ամայաբնակ փողոցների վրա, որտեղ գողութիւններ յաճախ են կրկնվում.

Ինչպէս ամեն տարի նոյնպէս և այս տարի սկսվեց հայ-կաթոլիկների մէջ խառնակութիւններ [illegible] են. Մեր մի քահանայ, որ երկու տարի է ազատված է իր պաշտօնից իր [illegible] թեքութիւնների և խարդախութիւնների համար, այժմ աշխատում է կրկին ձեռք բերել իր առաջվայ պաշտօնը. չը նայելով որ ծերութիւնից այլևս իր տեսութիւնը կատարելապէս կորցրել է և բերանում ատամ չէ մնացել. Այդ վերջին հանգամանքի պատճառով նրա խօսակցութիւնը անհասկանալի է լինում, ուրեմն ինչպէս պէտք է խօսի ժողովրդի հետ և եկեղեցական արարողութիւնները կատարի. Բացի սորանից ասում են որ նա [illegible] է և որ եօթ տարի սորանից առաջ, երբ հայ-կաթոլիկների դպրոցը նրա ձեռքումն էր, նա [illegible] բոլոր այն փաստաթղթերին, որոնք հայ-գրիգորեան դաւանութեան էին պատկանում, նոյնպէս պատմում են որ նա այն ժամանակ 1300 րուբլ [illegible] է, և այլն շատ ուրիշ բաներ են պատմում, որոնք [illegible]....

Տէր [illegible] հաւատացեալ ժողովուրդը, մի հոգևորականի, որ կամենում էր [illegible] հայ-կաթոլիկների մէջ, մի և նոյն ժամանակ ազգային [illegible] ժողովուրդը. Այժմ նա [illegible] է հրաժարվել իր պաշտօնից, իսկ մենք մի խորհուրդ և [illegible] պաշտօնից [illegible] մէջ պիտի [illegible].

Հաւատացեալ հայ [illegible] մեզ համար շատ [illegible], այն [illegible], որ [illegible] և [illegible] այն հայ-կաթոլիկների գլխին, որոնք համարձակվում են իրանց [illegible] հայ-գրիգորեան [illegible] համար. Նա

ԴԱՒԻԹ ԲԷԿ

ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՎԷՊ

(1722—1728)

—

ԺԷ.

Բէկը ամենը հասկացաւ. Թամարի [illegible] դէմքերը, ծամածված, արիւնոտ ձեռքերը, ցեխոտած, փշոտած հագուստը, դունաթափ դէմքը, [illegible] խօսում էին այն սոսկալի հոգեկան վրդովմունքի մասին, որ նրան այն [illegible] բերել էր իր բնակարանը. Նա [illegible] բերանից և երկար բաց չէր [illegible]. Նա մի բառ անգամ չը կարողացաւ արտասանել, միայն [illegible] կուրծքից երկար [illegible] և [illegible]. Աչքերում արտասուք չը կար.

—Եթէ կարողանայի լաց լինել, ես կը հանգստանայի, ասաց նա, թաղցնելով իր երեսը բէկի կուրծքի վրա.

Երիտասարդը նոյնպէս խռովութեան մէջ լինելով, ոչինչ չը պատասխանեց, միայն համբուրեց նրան ճակատի վրա, [illegible] ձեռքերը բաց չը թողնելով իր ձեռքերի միջից.

—Դու ամեն բան լսել ես, Թամար, բոլորը գիտես, վերջապէս խօսեց նա բաւական հանգստանալով.—Դու ուրիշներից լսել ես այն, ինչ որ ես ուզում էի պատմել քեզ. Այդ մի կողմից լաւ է, որ դու արդէն նախապատրաստված ես, որ դու արդէն [illegible]. Բայց ես ուզում էի պատմել քեզ, և համոզված եմ, որ դու այնքան արութիւն ունես, որ [illegible] կը լսես ինձ. Մի կողմ դնենք մեր զգացմունքների թուլութիւնները, որ կարողանանք հասկանալ միմեանց.

Օրիորդը գլուխը քաշ գցած լսում էր բէկի շարունակելը.

—Դու գիտես բոլորը չը գիտես, Թամար, դու լսել ես միայն, որ ես գնում եմ, բայց ուր եմ գնում, ինչի համար,—այդ չը գիտես դու. Ես բոլորը կասեմ քեզ, համոզված լինելով, որ քեզ յայտնած ամեն գաղտնիք, [illegible] կը մնայ.—Ես գնում եմ իմ հայրենիքը Թամար, և գուցէ յաւիտեան բաժանվում եմ քեզանից, գուցէ այլ ես չը պիտի տեսնենք միմեանց. Ես զգում եմ, թէ այդ խօսքերը որքան ծանր են քո սրտին, զգում եմ, թէ որքան ցաւոտ պիտի լինի քեզ համար ինձանից բաժանվելը. Բայց ես հէնց քեզ դատաւոր պիտի ընտրեմ, և գիտեմ, որ արդար դատաւոր կը լինես: Եթէ դու ասես. «մնա՝ մի գնա»,—ես չեմ շարժվի իմ տեղից. Կամենում եմ դատաւոր լինել.

—Խօսիր, ասաց օրիորդը գլուխը վեր բարձրացնելով.

—Մենք սիրում ենք միմեանց, Թամար. Ես այդ «սիրում ենք» այնպէս եմ հասկանում, թէ մեր երկուսիս մէջ կայ մի սիրտ, կայ մի հոգի—այն, ինչ որ կրօնաւորը այր և կնոջ մասին ասում է՝ երկու անձինք մի մարմնի մէջ միացած. Եթէ այդպէս է, եթէ մենք երկուսս մի և նոյն հոգին, մի և նոյն սիրտն ենք կրում, ուրեմն, ես պիտի սիրեմ այն, ինչ որ դու ես սիրում, իսկ դու պիտի սիրես այն, ինչ որ ես եմ սիրում. Ուրիշ կերպ ներդաշնակութիւն կայանալ չէ կարող.—Այդպէս է.

—Այդպէս է, պատասխանեց օրիորդը.—Հիմա այն ասա, թէ ինչ ես սիրում դու, որ ես էլ նոյնը սիրեմ.

—Ես սիրում եմ իմ հայրենիքը և իմ ազգը. Ես իմ անձի մասին շատ բան պատմել եմ քեզ, Թամար, դու գիտես իմ կեանքի բոլոր մանրամասնութիւնները, սկսեալ իմ մանկութիւնից մինչև այժմ. Բայց իմ ազգի, իմ հայրենիքի մասին դեռ ոչինչ չեմ պատմել քեզ. Եւ նա սկսեց նկարագրել Հայաստանը այնպիսի ազդու, կենդանի գոյներով, որ չէր կարելի [illegible] լսել. Նկարագրեց նրա անցեալ փառքը և ներկայ [illegible] դրութիւնը. Նկարագրեց մահմեդականների անգութ բարբարոսութիւնները և ստրուկ ժողովրդի [illegible] նեղութիւնները. Եւ որպէս կնոջ Թամարի զգացմունքի վրա ազդելու համար, նկարագրեց հայ կնոջ թշուառ վիճակը.—[illegible] չէ. [illegible] կարող է նրան իր կրծքերին [illegible]. Մի փոքր [illegible] էր, որ մէր երեխան իր կուրծքի վրա [illegible]. Աղջիկը [illegible] տարիքին հասնում [illegible] մի որ և իցէ [illegible] մի բռնաւորութեան. Նրան խլում են հայրենական [illegible] և ոչխարի նման վաճառում են. [illegible] ընտանեկան և [illegible] դրութիւնից. Նա ասաց.

—Ահա այդ ազգի ժողովուրդը փրկութիւն է որոնում, աշխատում է ազատվել բռնակալի լծից և ինձանից օգնութիւն է խնդրում.—Ինչ ես ասում, Թամար, գնամ թէ ոչ. ես [illegible] քեզ դատաւոր ընտրեցի.

—Գնա, Աստուած քեզ հետ, պատասխանեց օրիորդը և մի և նոյն ժամանակ նրա դէմքը, որ մինչև այն րոպէն տխուր էր, պայծառացաւ [illegible] զուարթութեամբ.—Բայց ես քեզանից մի բան պիտի խնդրեմ, Դաւիթ, պէտք է ինձ էլ քեզ հետ տանես. Դու ինքդ ասեցիր, որ ես պիտի սիրեմ այն, ինչ որ դու ես սիրում. Ես սիրեցի քո ազգը և քո հայրենիքը. Ինչու միասին չը կռուենք, ինչու միասին չը մեռնենք.

—Այդ շատ գեղեցիկ կը լինէր, Թամար, բայց ես ցաւում եմ, որ կռուի արիւնոտ դաշտը կիների համար չէ.

—Ես գիտէի, որ այդպէս պիտի ասես, խօսեց օրիորդը փոքր ինչ վիրաւորված եղանակով.—Բայց դու ինձ բաւական ճանաչում ես, Դաւիթ. Դեռ փոքրիկ աղջիկ էի, սիրում էի ձին, զէնքը, [illegible]. Դու շատ անգամ տեսել ես ինձ միայնակ լեռների մէջ, երբ դեռ [illegible] Դաղստանցիների [illegible], Չերքեզների հրացանի [illegible] չէր վախեցնում ինձ. Ինձ միշտ մեծ զուարճութիւն էր պատճառում, երբ անտառում [illegible] ժամանակ մի վայրի կատու [illegible] էի հանդիպում. [illegible] կը լինէր, որ հայրս ինձ [illegible] տանում էր իր հետ որսորդութեան. Շատ անգամ անձրևից թրջված, [illegible] ծածկված, տուն էի վերադառնում. Գուցէ ես այդպէս չը պատերազմէի, եթէ մայրս վաղ մեռած չը լինէր. Բայց [illegible] մեր [illegible] ազատութեան

[illegible]

... 2 ր. 40 կ., ... 1 ր. 40 կ. ... 4 ր., ... 3 ր. 20 կ., ... 1 ր. 40 կ., ... 80 կ. ...

Հակ-Հասան

ՆԱՄԱԿ ԽՄԲԱԳՐԻՆ

Թիֆլիս, 27 մարտի

[illegible]

ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ԹԻՒՐՔԻԱ

[illegible]

ԻՏԱԼԻԱ

[illegible]

... 40 ... 620.000 ...

[illegible]